

Het is tijd voor een reset!?*

Rapport van Bevindingen 2009 voor
Provinciale Staten van de
provincie **Drenthe**

Aan de Provinciale Staten van de provincie Drenthe
T.a.v. de statengriffie, mevrouw J. Stapers
Postbus 122
9400 AC ASSEN

**PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.**
Zuiderzeelaan 53
8017 JV Zwolle
Postbus 513
8000 AM Zwolle
Telefoon (038) 427 27 27
Fax (038) 427 27 28
www.pwc.com/nl

13 april 2010

Referentie: HB/e0109220/130766/JB/vg

Betreft: Rapport van bevindingen 2009

Geachte leden van Provinciale Staten,

Wij hebben het genoegen ons accountantsverslag over het boekjaar 2009 aan u te presenteren. Dit verslag is uitgegeven conform het Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten (BAPG) en vat onze voornaamste bevindingen samen.

In overeenstemming met de opdracht van uw Staten hebben we de jaarrekening over het boekjaar 2009 gecontroleerd. Wij hebben een goedkeurende accountantsverklaring op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven d.d. 13 april 2010 bij de door het college van Gedeputeerde Staten opgestelde jaarrekening 2009. De jaarrekening toont een eigen vermogen van € 386.513.000, een balanstotaal van € 526.590.000 en een resultaat van € 44.606.000 positief.

Als Provinciale Staten niet overgaat tot ongewijzigde vaststelling van de jaarrekening verzoeken wij u contact met ons op te nemen om verdere acties te bespreken. Een kopie van dit verslag hebben wij gezonden aan het college van Gedeputeerde Staten.

Het accountantsverslag is uitsluitend opgesteld voor gebruik door Provinciale Staten, het college van Gedeputeerde Staten en (vanuit SiSa) de Ministeries waarop de SiSa-regelingen zoals vermeld in de SiSa-bijlage betrekking hebben. PricewaterhouseCoopers geeft derde partijen niet het recht om op het rapport te mogen vertrouwen dan wel het rapport voor enig (ander) doel te gebruiken. PricewaterhouseCoopers wijst derhalve uitdrukkelijk enige verantwoordelijkheid, aansprakelijkheid en/of zorgplicht jegens andere partijen dan de geadresseerde[n] van het rapport af.

Graag maken wij van deze gelegenheid gebruik u, het college en de ambtelijke medewerkers te bedanken voor de prettige samenwerking en uw constructieve houding tijdens onze controle.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V

H. Boshove RA

PricewaterhouseCoopers is de handelsnaam van onder meer de volgende vennootschappen: PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287) en PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289). Op diensten verleend door deze vennootschappen zijn Algemene Voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Deze Algemene Voorwaarden zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam en ook in te zien op www.pwc.com/nl

Inhoudsopgave

1. Onze tien belangrijkste boodschappen	3
2. Accountantscontrole	4
Een goedkeurende accountantsverklaring	4
De volgende controlebevindingen zijn te melden	4
Geen aandachtspunten met betrekking tot SiSa	4
Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd	5
Wij hebben geen aanwijzingen voor fraude geconstateerd	5
U hebt voldaan aan de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens	5
3. De informatiewaarde en leesbaarheid van de jaarstukken	6
Programmaverantwoording wordt kwalitatief verder doorontwikkeld	6
Opzet van de jaarrekening is ongewijzigd	6
Het resultaat 2009 wordt beïnvloed door onder- én overbestedingen en verkoop aandelen Essent	6
Tweede bestuursrapportage is beleidsmatig verder ontwikkeld maar er bestaan verschillen met de jaarrekening	8
Paragraaf weerstandsvermogen geeft veel inzicht maar weinig aanknopingspunten voor sturing en beheersing	8
4. De interne beheersing is in ontwikkeling	10
Ons algemene beeld van de interne beheersing is voldoende om tot een getrouwe jaarrekening te kunnen komen	10
Waar moet het beter en hoe?	10
De toekomstige financiële positie van uw provincie, recessie en bezuinigingen	11
Status aanbevelingen ten opzichte van onze managementletter	12
Wij hebben geen bijzonderheden op te merken over de geautomatiseerde systemen	13
5. Rechtmatigheid	14
Borging rechtmatigheid is in ontwikkeling	14
Overige rechtmatigheidsaspecten	16
6. Verslaggevingsbevindingen	17
De verslaggevingsvoorschriften zijn in 2009 beperkt aangepast	17
Wij delen de door het college gemaakte schattingen	17
Reserves en voorzieningen zijn adequaat toegelicht	17
Ook in andere balansposten zitten bijzonderheden	20
Bijlagen	21
Bijlage A: Aard van de opdracht en accountantsverklaring	22
Bijlage B: Single information, Single audit	23
Bijlage C: Het is tijd voor een reset?*	25

1. Onze tien belangrijkste boodschappen

In dit rapport is een aantal bevindingen en opmerkingen opgenomen waarvan wij het belangrijk vinden dat u er kennis van neemt. De belangrijkste zijn:

1. Wij hebben bij de jaarrekening 2009 een goedkeurende accountantsverklaring afgegeven ten aanzien van de aspecten **getrouwheid** en **rechtmatigheid**.
2. Ons algemeen beeld van de interne beheersing is dat deze voldoende is om tot een betrouwbare jaarrekening te komen. In 2009 is intern veel aandacht geschonken aan het verder optimaliseren van de interne beheersing van de organisatie. Uit onze controle blijken enkele aandachtspunten op het gebied van inkoop en subsidiebeheer.
3. Structurele borging rechtmatigheid in de werkprocessen is al deels ingevoerd (o.a. subsidieproces), maar kan nog verder worden uitgebreid over andere processen. De aanpak van 2009 is gelijk zijn aan die van 2008 en voornamelijk gericht zijn op het uitvoeren van interne controles achteraf. Een verdere structurele inbedding in de organisatie is gewenst. Dit wordt opgepakt met de digitalisering van processen.
4. De afwijking tussen de jaarrekening, begroting en 2^e bestuursrapportage van 2009 wordt vooral veroorzaakt door niet begrote verkoopopbrengst Essent. Wanneer deze post wordt geëlimineerd zijn de verschillen kleiner dan in 2008.
5. De doorontwikkeling van de planning- en controlcyclus is goed zichtbaar. Er wordt sinds 2009 gewerkt met een goede strategische en bestuurlijke verankering, zodat ook echt gestuurd kan worden op beleid en middelen.
6. De sturing, verantwoording en beheersing van ILG budgetten blijft een belangrijk aandachtspunt. De boekwaarde van de gronden zoals deze in bezit zijn van Drenthe maar nog doorgeleverd dienen te worden, bedragen € 12 mln. College verwacht dit in 2010 grotendeels te kunnen doorleveren. Mogelijk toekomstig aandachtspunt (einde convenantperiode 2013) is de waardering van gronden die niet zijn doorgeleverd.
7. De verkoop van de Essent aandelen is conform aanwijzingen van de aandeelhouderscommissie verwerkt in de jaarrekening 2009. Wij kunnen instemmen met de verwerking hiervan.
8. De economische teruggang heeft ook haar weerslag op provincies. Voorbeelden hiervan zijn de verwachte lagere opbrengsten uit het provinciefonds en de specifieke uitkeringen op gebieden als openbaar vervoer en jeugdzorg. Daarnaast zijn risico's op het gebied van samenwerking en (financiële) afhankelijkheid van externe (markt)partijen een belangrijk aandachtspunt. Wij adviseren het college en management om de ontwikkelingen ten aanzien van deze onderwerpen nauwlettend te (blijven) volgen.
9. Middels het rapport Provincie Drenthe Nieuwe Stijl en de bezuinigingsronde 2010-2013 wordt een belangrijke aanzet gegeven tot een heroriëntatie op positionering, rollen en taken van de provincie Drenthe. Dit is ook gewenst en noodzakelijk gezien de vele externe ontwikkelingen. Het is tijd voor reset! Provincie Drenthe pakt dit goed op.
10. De paragraaf weerstandsvermogen geeft veel inzicht in risico's en het aanwezige weerstandsvermogen (buffers) maar kan nog verder doorontwikkeld worden door het opnemen van concrete beheersingsmaatregelen en het kwantificeren van risico's in plaats van het hanteren van een vuistregel van 5-8% van de lasten. Dit wordt in 2010 opgepakt doordat het College van voornemens is om risicomangement verder te professionaliseren door invoering van een methode waarbij risico's niet alleen worden geïdentificeerd maar ook worden uitgewerkt naar kans van optreden en mogelijk financiële effect.

2. Accountantscontrole

Een goedkeurende accountantsverklaring

Onder voorbehoud dat u de door het college opgestelde jaarrekening 2009 ongewijzigd vaststelt, hebben wij een goedkeurende accountantsverklaring afgegeven ten aanzien van het aspect getrouwheid en het aspect rechtmatigheid. Deze verklaring is gedateerd 13 april 2010, de datum waarop wij onze controle hebben afgerond.

De volgende controlebevindingen zijn te melden

De Staten hebben op 11 november 2009 het protocol voor de accountantscontrole ter kennisgeving aangenomen. Wij hebben tijdens onze werkzaamheden de toleranties gehanteerd die u in dit protocol hebt opgenomen. Hierin is opgenomen dat de accountant een goedkeurende verklaring afgeeft indien de geconstateerde fouten minder zijn dan 1% en de onzekerheden minder zijn dan 3% van de totale werkelijke lasten in de jaarrekening. Deze toleranties komen overeen met de toleranties zoals in het BAPG zijn opgenomen.

Dit houdt in dat wij een goedkeurende verklaring kunnen afgeven als de geconstateerde fouten minder zijn dan 1% (€2,8 miljoen) en de onzekerheden minder zijn dan 3% (€ 8,4 miljoen) van de totale werkelijke lasten in de jaarrekening.

Getrouwheid

Tijdens onze controlewerkzaamheden resteren geen tekortkomingen meer. Deze zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening.

Tekortkomingen/fouten	
Geen	Geen
Onzekerheden	
Onzekerheid inzake rechtmatigheid van Europese programma's	P.M.

Rechtmatigheid

In 2009 zijn de rechtmatigheidsonderzoeken uitgevoerd door de eigen organisatie. Op basis van deze onderzoeken en de door ons uitgevoerde werkzaamheden hebben wij geconstateerd dat de organisatie heeft gehandeld binnen het door de Staten gestelde normenkader en de wettelijke regels.

Tekortkomingen/fouten	
Geen	Geen
Onzekerheden	
Geen	Geen

De tekortkomingen en onzekerheden blijven zowel bij getrouwheid als rechtmatigheid ruim onder de maximale grens van 1% (€2,8 mln.). daarom hebben wij een goedkeurende accountantsverklaring afgegeven op voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Geen aandachtspunten met betrekking tot SiSa

Wij hebben de in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening 2009 opgenomen specifieke uitkeringen gecontroleerd. Controlebevindingen zijn gecorrigeerd door de provincie Drenthe. In Bijlage B is een nadere toelichting op SiSa opgenomen.

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Wij waarborgen altijd actief onze onafhankelijkheid. Elke eventuele aanvraag tot extra controlewerkzaamheden wordt door ons getoetst aan de hand van de geldende onafhankelijkheid zoals opgenomen in onze overeenkomst met u en afgestemd met de statengriffier. Naast de controle van de jaarrekening 2009, diverse incidentele subsidie-verantwoordingen, toetsing van het proces rondom digitalisering van inkoopfacturen en de beoordeling van de fractievergoedingen 2008, hebben wij als accountant in het boekjaar 2009 geen andere werkzaamheden verricht die onze onafhankelijke positie als accountant van de provincie Drenthe kunnen beïnvloeden. Ditzelfde geldt voor onze adviseurs.

Wij hebben geen aanwijzingen voor fraude geconstateerd

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en onjuistheden berust bij zowel uw Staten als het college. Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om het risico te beoordelen dat de jaarrekening als gevolg van fraude, onjuistheden of verduistering van activa afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten. Met ingang van 1 oktober 2006 is de WTA, de Wet Toezicht Accountantsorganisaties, op ons van toepassing. Indien wij bij een wettelijke controle gegevens of informatie verkrijgen die een redelijk vermoeden rechtvaardigen dat sprake is van fraude van materieel belang ten aanzien van de financiële verantwoording zijn wij, onder bepaalde omstandigheden, op grond van de WTA gehouden hiervan melding te doen bij de KLPD.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2009 zijn bij ons geen aanwijzingen van fraude gebleken.

U hebt voldaan aan de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens

Op grond van de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT) moeten beloningen, waaronder voorzieningen ten behoeve van toekomstige beloningen, zoals pensioen en ontslaguitkeringen, in de jaarrekening worden vermeld als deze de gemiddelde ministersbeloning (voor 2009 vastgesteld op € 188.000) te boven gaan.

Bij onze controle hebben wij vastgesteld dat de WOPT wordt nageleefd door provincie Drenthe. In de jaarrekening 2009 zijn geen meldingen opgenomen.

3. De informatiewaarde en leesbaarheid van de jaarstukken

Wij hebben in hoofdlijnen de informatiewaarde van de jaarstukken beoordeeld. De jaarstukken 2009 bestaan volgens het BBV uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag op haar beurt bestaat uit de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen. De jaarrekening bevat de programmarekening, de balans en een toelichting daarop. Binnen het dualisme hebben de begrotingen en de jaarstukken een belangrijke kaderstellende en controlerende functie en zijn voor u het middel waarop u de verantwoording over het gevoerde beleid kan toetsen.

Hieronder hebben wij per belangrijk onderdeel van de jaarstukken onze visie opgenomen ten aanzien van de leesbaarheid en kwaliteit van het betreffende onderdeel.

Programmaverantwoording wordt kwalitatief verder doorontwikkeld

De programmaverantwoording zoals opgenomen in het jaarverslag is gelijk aan de indeling zoals opgenomen in de begroting 2009. Deze omvat conform vorig jaar de 6 programma's, te weten de hoofdpijlers van het collegeprogramma. Sterk punt is ook dat per prioriteit een toelichting wordt gegeven op niet alleen de beleidsmatige maar ook de financiële realisatie en verschillen.

Ten aanzien van de planning-en controlcyclus zien wij ook verbeteringen. Dit betreft zowel de bestuurlijke (P&C-cyclus) en ambtelijke managementcyclus bij de provincie Drenthe. In de afgelopen jaren was sprake van omvangrijke financiële afwijkingen bij de programma's Ruimte en Bereikbaarheid (#3), Leefomgeving (#5) en Middelen (#6). Ook de raming van de inzet van de reserves diende nog sterk te worden verbeterd. Deze verbetering dient echter vooral van onderaf (de afdelingen) te komen en heeft daarom een sterke relatie met de management cyclus (zie hierna). In de 2^e bestuursrapportage 2009 is als gevolg van deze strakkere sturing hierop al een bedrag van € 12 mln. afgeraamd. In de volgende paragrafen gaan wij hier nader op in.

Naar aanleiding van de week van de strategie (uitkomst; beter inzicht in ambities, beleidsvoornemens en relevante interne en externe ontwikkelingen) zullen verdere activiteiten worden ontplooid om de bestuurlijke cyclus (begroting, bestuursrapportages en jaarrekening) verder te verbeteren. De bestuurlijke prioriteiten zijn in de programmabegroting te vinden. Per programma is een paragraaf 'wat zijn de prioriteiten en wat gaan we eraan doen?' opgenomen. De focus van de sturing ligt ook sterk op deze bestuurlijke prioriteiten. Wij geven u in overweging om een betere keuze qua sturing te maken tussen beleidsrelevante bestuurlijke aspecten en beleidsluwe/'going-concern' aspecten. Bij deze laatste categorie zou vooral de (bestuurlijke) focus moeten liggen op hoge kwaliteit van uitvoering en doelmatigheid (doorlooptijden etc.). Dit wordt opgepakt met de projectgroep Kwaliteit van beleid, de staten worden via de werkgroep programma begroting hierbij betrokken. Qua (bestuurlijke) doelstellingen kan dit nog veel SMART'er geformuleerd worden (bijvoorbeeld meer focus op resultaten in plaats van activiteiten), dit zal in 2010 t.b.v. de begroting 2011 worden gepakt.

Opzet van de jaarrekening is ongewijzigd

De opzet van de jaarrekening 2009 is ongewijzigd ten opzichte van 2008. Er worden uitgebreide toelichtingen opgenomen rondom (de mutaties in) de reserves en de kortlopende schulden. Ook de uitgaven ILG worden conform de voorschriften van het Ministerie van LNV nader toegelicht in de jaarrekening. De opzet voldoet aan het BBV.

Het resultaat 2009 wordt beïnvloed door onder- én overbestedingen en verkoop aandelen Essent

In de navolgende paragrafen wordt nader ingegaan op deze ontwikkelingen en de door ons ingeschatte betekenis daarvan voor de bedrijfsvoering van provincie Drenthe.

Kwaliteit van het resultaat

Het resultaat over het jaar 2009 is als volgt samen te vatten:

(x €1 mln.)	Begroting 2009	Rekening 2009	Vershil
Positief resultaat voor bestemming	124,2	168,8	44,6
Dotatie aan reserves (begroot)	124,2	124,2	0
	—————	—————	—————
Positief resultaat na begrote mutaties in reserves	0	44,6	44,6
	—————	—————	—————
Voorgestelde aanvullende dotaties aan reserves		43,3	
	—————	—————	—————
Resultaat na bestemming		1,3	
	—————	—————	—————

De programmarekening vóór bestemming laat een positief resultaat zien van € 168,8 mln. Dit resultaat is bijna € 44,6 mln. hoger dan bij de begroting was voorzien.

De relatief grote afwijking van € 44,6 mln. wordt vooral veroorzaakt door een niet geraamde opbrengst Essent (2^e tranche) ad 42 mln. Op basis van een consistente gedragslijn wordt voorgesteld om deze opbrengst en enkele andere posten alsnog ten gunste of ten laste van de reserves te brengen. In totaal betreft dit een bedrag van € 43,2 mln. (vorig jaar € 13,6 mln.).

Wij hebben het college de afgelopen jaren geadviseerd om extra aandacht te geven aan het juist begroten van mutaties in de reserves inclusief autorisatie hiervan door de Staten. Geschoond van de opbrengst Essent (2^e tranche) is de afwijking van deze niet-begrote mutaties in reserve afgenomen van € 13,6 mln. in 2008 tot € 1,4 mln. in 2009. Blijvende aandacht is echter gewenst. Overigens had de aanvullende opbrengst Essent al in 2009 meegenomen kunnen worden, echter door onduidelijkheid over de hoogte van het dividend 2009 en een eventuele aanvullende opbrengst voor BPE (kerncentrale Borselle) heeft dit niet plaatsgevonden.

Hieronder gaan wij in op de afwijkingen ten opzichte van de begroting. Immers, de mate afwijking tussen de begroting en de rekening is een goede indicator van de kwaliteit en voorspelbaarheid van het financieel beheer.

Analyse afwijking begroting en jaarrekening 2009

De afwijking tussen het begrote resultaat en het werkelijke resultaat (voor bestemming) bedraagt circa € 44,6 mln. (2008: € 21,2 mln.). De grootste afwijkingen per programma, zoals ook toegelicht in de inleiding van de jaarrekening, zijn hieronder opgenomen. Dit betreffen overigens soms omvangrijke positieve en negatieve afwijkingen:

#	Afwijking	x €1 mln.
2	Hogere uitgaven jeugdzorg	- 0,55
3	Hogere uitgaven verkeer (N34)	-1,71
3	Lagere uitgaven beheer en onderhoud vaarwegen	0,79
3	Lagere uitgaven stimulering Drentse woningmarkt	0,80
4	Verkoopopbrengst Essent	42,00
4	Hogere uitgaven voor bijdragen aan projecten versterking economische infrastructuur	-1,34
5	Voordeel PMJP/ILG door het opnemen van gronden	3,49
6	Voordeel apparaatskosten	0,54
6	Hogere uitkering provinciefonds	0,81
alle pro-gramma's	Per saldo voordelig saldo van allerlei kleinere over- en onderbestedingen van begrotingsposten	-0,23
	Totaal	44,6

De onderbestedingen ten opzichte van de begroting 2009 zijn lager dan in 2008. Wanneer het effect van extra uitkering Essent in 2008 en de verkoopopbrengst 2^e tranche 2009 geëlimineerd wordt blijken de verschillen tussen begroting en jaarrekening af te nemen. Op enkele prioriteiten wordt zelfs meer uitgegeven dan begroot, er is daardoor meer onttrokken aan reserves dan begroot.

In de toelichting op de programmarekening in de jaarrekening 2009 worden de verschillen ten opzichte van de begroting in cijfermatig opzicht uitgebreid toelicht. In de programmaverantwoording in het jaarverslag wordt wel een inhoudelijke toelichting gegeven.

Wel blijft een aantal posten qua onder- of overbesteding over de jaren opvallend en steeds weer terugkerend. Dit dient met hogere prioriteit verbeterd te worden. Hieruit blijkt dat de kwaliteit van de prognose en het voorspellend vermogen van het resultaat over het boekjaar van deze posten nog onvoldoende is. In 2010 dient bij de bestuursrapportages extra aandacht te worden besteed aan het prognosticeren en onderbouwen van uitgaven uit hoofde van:

- Verkeer en N34;
- Beheer en onderhoud vaarwegen;
- PMJP en ILG;

Tweede bestuursrapportage is beleidsmatig verder ontwikkeld maar er bestaan verschillen met de jaarrekening

De Tweede bestuursrapportage 2009 is een belangrijk instrument voor PS om inzicht te krijgen in de realisatie van de budgetten en (beleid)doelstellingen.

In de Tweede bestuursrapportage werd een positief saldo van € 11,8 mln. vermeld en werden geen budgetten overgeheveld (vorig jaar € 5,2 mln.). Het verwachte positieve resultaat is middels een begrotingswijziging verwerkt in de begroting 2009. Zoals eerder gesteld is het werkelijke resultaat aanzienlijk hoger inclusief een voorgestelde overheveling..

In 2009 is in de 2e bestuursrapportage géén kolom 'verwachting boekjaar' opgenomen. Dit was in 2008 wel het geval, hiermee werd een eerste aanzet gegeven om de Staten tussentijds te informeren over de resultaatontwikkeling. Men heeft in 2009 het verwachte resultaat volledig verwerkt in de begroting 2009 (5e begrotingswijziging), het verwachte rekeningresultaat was bij de 2^e bestuursrapportage derhalve nihil.

Wij vinden het een positieve ontwikkeling dat de provincie Drenthe heeft geïnvesteerd in het opstellen van prognoses in haar tussentijdse cijfers. Er bestaan nog omvangrijke afwijkingen maar deze aanzet geeft een goede impuls naar beter begroten en betere tussentijdse informatievoorziening aan de Staten. Wij hebben het college geadviseerd deze analyses in de komende bestuursrapportages op te nemen en tevens in de tussentijdse gesprekken tussen directie en de managers hier aandacht aan te besteden en managers aan te spreken op omvangrijke afwijkingen en hen te ondersteunen (bijvoorbeeld medewerkers vanuit MO) om hun inzicht in begroting en realisatie te verbeteren.

In onze managementletter hebben wij geadviseerd om resultaatsprognoses expliciet onderdeel te laten uitmaken van de bedrijfsrapportages, deze door Management Ondersteuning of de concerncontroller te laten toetsen en onderdeel uit te laten maken van de bespreking tussen de directie en de managers. Deze gegevens kunnen vervolgens worden meegenomen in de bestuursrapportages. Naar onze mening wordt de betrouwbaarheid van de eindejaarverwachting hiermee vergroot.

Paragraaf weerstandsvermogen geeft veel inzicht maar weinig aanknopingspunten voor sturing en beheersing

De paragraaf weerstandsvermogen zoals opgenomen in het jaarverslag geeft een goede beschrijving van de aanwezige incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Aan het einde van de paragraaf trekt het college ook een duidelijke conclusie ten aanzien van het weerstands-

vermogen (de buffer om tegenvallers op te vangen). Deze is voldoende. De omvang van de weerstandscapaciteit is volgens het college toereikend om de aanwezige risico's op te vangen. Ook is een uitgebreide risico-inventarisatie aanwezig. Wat ontbreekt zijn (conform 2008) het benoemen van beheersingsmaatregelen of acties hoe om te gaan met deze risico's en daar waar mogelijk te verminderen. Op dit aspect kan de risicoparagraaf nog aan kwaliteit toenemen.

Overigens wordt risicomanagement steeds verder geïmplementeerd. In de tussentijdse bestuurs- en managementrapportages is meer aandacht voor risico's en financiële effecten. Ook dienen afzonderlijke college- en statenvoorstellen een risicoparagraaf te bevatten. Het College is van voornemens om risicomanagement in 2010 verder te professionaliseren door invoering van een methode waarbij risico's niet alleen worden geïdentificeerd maar ook worden uitgewerkt naar kans van optreden en mogelijk financiële effect.

4. De interne beheersing is in ontwikkeling

Ons algemene beeld van de interne beheersing is voldoende om tot een getrouwe jaarrekening te kunnen komen

Binnen het kader van uw controleopdracht fungeren wij voor het college en het management als klankbord voor onder meer het verbeteren van de interne beheersing. Over het algemeen kan de interne beheersing van de provincie Drenthe als goed worden gekwalificeerd om tot een getrouwe jaarrekening te kunnen komen. Wij hebben wel een aantal aandachtsgebieden geselecteerd waarop de interne beheersing verder ontwikkeld zou kunnen worden.

Waar moet het beter en hoe?

De provincie verricht veel inspanningen om de interne beheersing te optimaliseren. Wij gaan kort in op een aantal aandachtspunten zoals ook in onze managementletter over 2009 zijn opgenomen.

Doorontwikkeling planning- en controlcyclus is zichtbaar

In onze managementletters hebben wij de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan de doorontwikkeling van bestuurlijke en ambtelijke P&C-cyclus. Dit was ook een zeer belangrijk ontwikkelingspunt voor de provincie Drenthe. Zowel kwalitatief als kwantitatief waren veel verbeteringen mogelijk en noodzakelijk. Er wordt gewerkt aan de hand van drie lijnen:

- verbeteren beleidscyclus;
- verbeteren P&C-cyclus (voorjaarsnota, najaarsnota, begroting en jaarrekening);
- verbeteren managementcyclus.

Ten aanzien van de managementcyclus zien wij dat de investeringen van de afgelopen jaren zichtbaar zijn. In 2009 is doorontwikkeling van de management cyclus verder opgepakt. Ieder afdeling heeft een afdelingsplan opgesteld en per kwartaal rapporteren de managers aan de directie over de voortgang en afwijkingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de voorgeschreven formats. Door Concernstaf (CS) worden de managementrapportages globaal beoordeeld. Daarnaast vinden per kwartaal marap-gesprekken met de directie plaats. CS is hierbij aanwezig en bewaakt voortgang van (schriftelijk) gemaakte afspraken.

Een belangrijk aandachtspunt was altijd de koppeling tussen de bestuurlijke prioriteiten en aansturing van de managers. Dit is vorm gegeven middels een uitvoeringsprogramma / agenda per afdeling. Hierdoor is sturing op vooraf gedefinieerde resultaten per programma en planning mogelijk. Deze informatie wordt ontsloten middels het P&C-portaal. In deze portal zijn de uitvoeringsagenda met de actuele status en financiële tabellen (budgetten, verplichtingen en realisatie) per afdeling opgenomen. Naar onze mening is hiermee een grote stap gemaakt in het verder verbeteren van de sturing op P&C.

Voor onze visie op de ontwikkeling van de P&C-cyclus verwijzen wij naar het vorige hoofdstuk.

Sturing, verantwoording en beheersing van ILG verdient veel aandacht

In 2007 is de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG) ingevoerd en de uitvoering van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) geïmplementeerd. ILG blijft voor de provincie een lastig proces qua beheersing. Qua verplichtingen ligt de voortgang op schema, maar de doorlevering van gronden (afwikkeling) lopen achter op schema, overigens doet Drenthe het wel beter dan het landelijk beeld. Bij de komende Midterm review van ILG zult u als Staten hierover nader worden geïnformeerd. De informatievoorziening en controlling is in 2009 verbeterd. Er is nu ook meer zicht op de prestaties maar dit is nog lang niet voldoende. Een aantal punten willen wij onder uw aandacht brengen

- het investeringsbudget van aankopen van gronden is bijna uitgeput
- het prognosticeren van aankopen door DLG en doorlevering/realiseren van doelstellingen/presentaties blijft lastig

- door nieuwe afspraken over de financieringsverhoudingen tussen Rijk en provincie heeft een correctie van € 4,4 mln. (ten laste van Rijksmiddelen) plaatsgevonden
- op basis van landelijke richtlijnen heeft de provincie Drenthe de gronden die zij in (economisch) eigendom heeft onder de voorraden opgenomen, dit betreft een bedrag van € 11,8 mln. Deze gronden dienen in de convenantperiode (t/m eind 2013) doorgeleverd, verkocht of geruild te worden. Door het College wordt aangegeven dat men verwacht dat een groot deel van de gronden in 2010 zal worden doorgeleverd
- onduidelijk is wie de eventuele aankoopkosten moet betalen voor de gronden die eind 2013 nog niet zijn doorgeleverd/verkocht. Wij hebben GS geadviseerd om bij de midterm review (die momenteel onderhanden is) hier afspraken over te maken met het ministerie van LNV
- Conform vorig jaar heeft Drenthe voor de overlopende verplichtingen van DLG en DR een zo goed mogelijke inschatting in de jaarrekening opgenomen. DLG neemt namelijk geen balanspost op voor overlopende verplichtingen (hier geldt het kasstelsel). De omvang van de daadwerkelijke verplichting zal afwijken, maar naar verwachting zal de afwijking beperkt van aard zijn

Door de accountantsdienst is per 1 maart 2010 een accountantsverklaring afgegeven bij de verantwoording van de ILG-uitgaven van DR en DLG ten laste van het budget van provincie Drenthe. Uit deze accountantsverklaring blijkt dat de verantwoording getrouw en rechtmatig is. Als provinciaal accountant hebben wij een review uitgevoerd op de door de accountantsdienst van LNV verrichte werkzaamheden. Hieruit blijken geen tekortkomingen of onzekerheden. Uit deze review is gebleken dat in het kader van de jaarrekeningcontrole van provincie Drenthe kan worden gesteund op de accountantsverklaring van het Ministerie van LNV; dit in aanvulling op de interne beheersing binnen provincie Drenthe. De hierboven genoemde aandachtspunten blijven van belang.

SiSa en SiSa tussen medeoverheden blijft veel aandacht vergen door landelijke ontwikkelingen

Bijna alle specifieke uitkeringen die de provincie Drenthe ontvangt van het Rijk dienen in de provinciale jaarrekening te worden verantwoord naar de Ministeries. In de afgelopen jaren is veel tijd geïnvesteerd om de verantwoording tijdig te kunnen realiseren. Dit wordt ieder jaar beter. Uit onze controle blijken enkele bijzonderheden welke gecorrigeerd zijn. Daarnaast heeft de provincie Drenthe in 2009 voor de eerste maal gebruik gemaakt van de jaarrekeningen en sisa bijlagen van gemeenten/medeoverheden in plaats van afzonderlijke subsidieverantwoordingen.

De toekomstige financiële positie van uw provincie, recessie en bezuinigingen

Zoals blijkt uit het weerstandsvermogen en het positieve resultaat over 2009 is de financiële positie, kijkende naar de jaarrekening 2009, goed te noemen. Wel zijn een paar kanttekeningen hierbij te stellen. De toename van de reserves wordt vooral veroorzaakt door incidentele baten zoals de opbrengst van de Essent transactie. Daarnaast is het resultaat 2009 (geschoond van incidentele opbrengsten Essent) lager dan in 2008 en is het meerjarenperspectief zorgelijk. Er is sprake van tekorten. Dit wordt nog eens versterkt door enerzijds de verwachte (rijks)bezuinigingen op (o.a.) het provinciefonds, mogelijke overige specifieke uitkeringen en dalende inkomsten door de economische crisis. Uit onderzoek van PwC blijkt dat 69% van de lokale overheden voor bovenstaande ontwikkelingen de impact als groot of zeer groot schat.

U als Staten zal hier in de komende tijd (meer) mee in aanraking komen. Er zal de komende jaren (meer)bezuinigd moeten worden en de kaasschaafmethode of het verschuiven van investeringen in de tijd zijn geen passende methodes. Natuurlijk zijn bezuinigingen op het operationele niveau (kostenreductie, uitgavenstop, optimaliseren bezettingsgraden) belangrijk en voor de hand liggend maar de grootste winst valt te behalen op het tactische (processen innoveren en structureren, zoeken naar optimale schaal, resultaatgerichte cultuur) en strategische (heroriëntatie op (kern)taken, bezinning op de rol van provincie Drenthe in de keten) niveau. Dus keuze op basis van principes in plaats van geld. Het is tijd voor een reset! (zie ook bijlage C).

Dit is bij de provincie Drenthe opgepakt. De provincie Drenthe denkt na over haar toekomst. Met het visiedocument 'Provincie nieuwe stijl' wordt een eerste aanzet gegeven om de rol van Drenthe

in haar provincie, Noord Nederland en Nederland toekomstbestendig vorm te geven. Deze ontwikkeling heeft ook een forse impact op personeel en middelen. Het visiedocument geeft richting aan bezuinigingen (of investeringen?).

Naar onze mening is het van belang dat Drenthe inzake bezuinigingen strategische keuzes maakt. Dus in lijn met PNS en aansluitend op de toekomstagenda van de provincie en Noord-Nederland. Deze *strategische herpositionering* moet antwoorden geven op vragen zoals wat voor (externe) krachten spelen er momenteel bij de provincie (economische ontwikkelingen, demografische ontwikkelingen, maatschappelijke ontwikkelingen en technologische ontwikkelingen) en hoe is de provincie hierop gepositioneerd. Of zou nagedacht moeten worden over een herpositionering van doelstellingen en interne bedrijfsvoering? Als de strategie (beleid) van Drenthe actueel en bekend is, dan kan gericht en zinvol gezocht worden naar mogelijkheden waar kostenreductie mogelijk is. Naar onze mening is door PNS hier al een grote stap in gezet.

In deze situatie is het passend dat een veranderprogramma wordt opgesteld dat veranderingrichtingen aangeeft zoals in- of extern meer gebruik te maken van het shared services concept (één backoffice voor subsidies als voorbeeld van een intern shared services concept), fusie van organisatieonderdelen, uitbesteding, structuur en beheersing aanpassen of kostenreductie.

Voorgestelde kostenreductie dient duurzaam te zijn; verhogen van motorrijtuigenbelasting is naar onze mening niet de oplossing. Naar wij hebben vernomen heeft het College van GS deze uitgangspunten ook bij de bezuinigingen gehanteerd. De volgende kijklijnen/keuzes zijn daarbij gevolgd:

- Aanpassen van ambitieniveau;
- Beter (meer reëel) begrotingsproces (waaronder analyse rekeningresultaten)
- Slankere ambtelijke organisatie.

Inmiddels wordt ook actief invulling gegeven aan de bezuinigingen. PS is hierover recentelijk geïnformeerd.

Status aanbevelingen ten opzichte van onze managementletter

Conform afspraak met directie en GS hebben wij alle relevante gedetailleerde controlebevindingen in onze managementletter gerapporteerd. Onze belangrijkste aanbevelingen (met prioriteit gemiddeld/hog op basis van onze interim-controle) zijn hierna op hoofdlijnen weergegeven, waarbij ook de status per heden is aangegeven. Geconcludeerd kan worden dat de bevindingen actief zijn opgepakt en dat er geen bevindingen met de classificatie 'hoog' resterend eind 2009.

	Omschrijving	Prioriteit	Status eind maart
	Specifieke aandachtspunten		
1	Provincie Nieuwe Stijl (PNS)	Gemiddeld	Doorlopend proces
2	Doorontwikkeling planning en control	Gemiddeld	Belangrijke stappen zijn gezet, beleidscyclus zal in 2010 mn. worden opgepakt
3	Economische crisis	Gemiddeld	Voldoende op geanticipeerd
4	Doorontwikkeling rechtmatigheid	Gemiddeld	Basis is goed, qua effectiviteit is er meer uit te halen
5	Digitalisering subsidieproces	Gemiddeld	Aandachtspunten worden meegenomen in het digitaliseringproces, PwC zal een audit (zoals ook bij digitalisering inkoopfacturen heeft plaatsgevonden) uitvoeren
6	Digitalisering facturen	Gemiddeld	Specifieke aandachtspunten zijn opgepakt
7	Verwerking verkoop Essent	Gemiddeld	Heeft conform onze aanbevelingen plaatsgevonden

Daarnaast hebben wij GS geïnformeerd over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van invoering van de wet Dwangsom en Beroep, conceptwetsvoorstel Aanbestedingwet, kadernota rechtmatigheid en inleners- en ketenaansprakelijkheid.

Wij hebben geen bijzonderheden op te merken over de geautomatiseerde systemen

Ingevolge artikel 2:393 lid 4 BW dient de accountant in zijn verslag aandacht te besteden aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft enkele geringe aandachtspunten opgeleverd zoals het opstellen en implementeren van een informatiebeveiligingsplan. Inmiddels zijn kaders voor informatiebeveiliging opgesteld en is het hierop gebaseerde plan onderhanden.

5. Rechtmatigheid

Borging rechtmatigheid is in ontwikkeling

Naar onze mening heeft provincie Drenthe in de afgelopen jaren op een gestructureerde wijze invulling gegeven aan de toetsing op rechtmatigheid. Hierbij is bewust gekozen voor het op centraal niveau in de organisatie door de interne controlemedewerkers laten controleren op rechtmatigheid en op basis van de uitkomsten de bewustwording in de organisatie te vergroten.

Belangrijke aandachtspunten die blijven bestaan zijn:

- Door de centrale uitvoering van controle is het van belang om (decentrale) initiatieven te ontwikkelen (workshops/cursussen/terugkoppelingen) om rechtmatigheidsaspecten zoals kennis en bewustzijn voldoende in de organisatie in te bedden;
- In komende jaren de rechtmatigheidscontroles verbreden door niet alleen naar administratieve processen te kijken maar ook aspecten zoals doelmatigheid of aspecten van het COSO intern beheersingsmodel (toezicht, informatievoorziening, controleactiviteiten, risicobeoordeling en ontwikkelingen in de interne en externe omgeving) te beoordelen. Hierbij dient wel het volgende te worden opgemerkt. Onderdeel van het provinciehuis van morgen is digitalisering van processen. In aanloop hiervan worden deze processen 'lean en mean' gemaakt waarbij onnodige processtappen worden geëlimineerd. De rol van de IC-medewerkers is in dit proces geborgd. Bij subsidies en inkoop heeft dit plaatsgevonden, hiermee wordt ook al deels invulling gegeven aan verbetering van doelmatigheid op procesniveau;
- Coördinatie en afstemmen te laten plaatsvinden tussen de afdeling MO en concernstaf/concerncontroller voor wat betreft de rechtmatigheid- en doelmatigheidsonderzoeken (217a onderzoeken).

De uitvoering van de interne controles heeft in 2009 qua tijdbesteding wel onder druk gestaan door enkele specifieke werkzaamheden (WOB verzoek RTL en AD inzake declaraties bestuurders). Overigens hebben wij vernomen dat naar aanleiding van de intern uitgevoerde controle op de declaraties van bestuurders geen bijzonderheden zijn geconstateerd en dat behoudens een enkele praktische aanpassing en verduidelijking van de procedure geen verdere acties noodzakelijk zijn.

De bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheidscontroles hebben wij hieronder kort weergegeven

- bij het proces Cultuur en Welzijn is geconstateerd dat subsidiebeschikkingen te laat worden verzonden. Verbetering van de interne (aan)sturing hierop is gewenst
- Daarnaast zijn uitgaven op het gebied van inkopen en subsidies op een onjuiste economische kostencategorie geboekt. Dit heeft geen effect op de jaarrekening en programmaverantwoording doch wel voor informatievoorziening aan derden (CBS). Bovenstaande punten dienen door GS in 2010 te worden opgepakt
- Bij de controle van het fonds nazorg stortplaatsen hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd. Echter door de verlenging van de sluitingstermijn van de stortplaats Wijster (van 2047 naar 2075) dient de verordening nazorg stortplaatsen op het punt van het jaarlijks heffingsbedrag hierop worden aangepast.
- Bij enkele gecontroleerde subsidies is vastgesteld dat de voorgeschreven checklist (om vast te stellen dat alle formele vereisten uit de verordening zoals die door PS is vastgesteld wordt nageleefd) niet gehanteerd is. Dit heeft overigens in de geselecteerde gevallen niet geleid tot een onrechtmatigheid

Inschakeling inkoopadviseurs en transparant aanbesteden onder de Europese norm blijven belangrijke aandachtspunten

In de afgelopen jaren hebben wij geen tekortkomingen op het gebied van naleving van Europese aanbestedingen geconstateerd. In 2009 heeft wederom een inkoopanalyse plaatsgevonden. Hieruit bleken geen bijzonderheden. De borging van naleving van EU-aanbestedingsregels werkt derhalve.

Van belang is het naleven van het eigen (en in 2009 geactualiseerde) aanbestedingsbeleid. Boven iedere voorgenomen inkoop van € 50.000 dient een advies bij de inkoopadviseur te worden gevraagd. Naleving van deze procedure wordt gecontroleerd door het afstemmen van omvangrijke inkoopfacturen met inkoopadviezen. Hierbij is intern geconstateerd dat in 13 gevallen met een totaalbedrag van € 834.000 dit niet heeft plaatsgevonden (circa 1,7% van de inkoop 2009). Wij hebben het College geadviseerd om verantwoordelijke managers en teamleiders hierop aan te spreken. Dit zal ook worden meegenomen in de verdere professionalisering van de inkoopfunctie.

In de nabije toekomst is het noodzakelijk om aanbestedingen onder de Europese norm transparant uit te voeren en naleving vast te stellen. In 2009 heeft de minister haar wetvoorstel inzake de Aanbestedingswet naar de 2^e kamer gestuurd. Provincie Drenthe dient haar interne beheersing in de toekomst hierop aan te passen, bijvoorbeeld alle aanbestedingen dienen op een website geplaatst te worden.

Beheersing van het subsidieproces is door digitalisering te verbeteren

Ten aanzien van door provincie Drenthe verleende subsidies geldt dat uit de interne controles en onze accountantscontrole geen tekortkomingen of onzekerheden zijn gebleken op basis van de uitgangspunten van het controleprotocol en normenkader. Tijdigheid is en blijft (zoals bij vele lokale overheden) wel een belangrijk aandachtspunt (zowel voor de subsidiënt als de subsidiegever). Digitalisering van het subsidieproces geeft de mogelijkheid om rechtmatigheid en doelmatig van het interne proces beter te borgen, hier wordt bij het procesontwerp expliciet aandacht aan besteed door de provincie Drenthe.

Europese programma's – mogelijke financiële onzekerheid

Zoals vorig jaar in ons accountantsverslag beschreven is in 2007 door de accountantsdienst van het Ministerie van Economische Zaken (EZ) een landelijk onderzoek uitgevoerd naar de Europese programma's (periode 2000 – 2006). Ook projecten van de provincies Drenthe, Groningen en Friesland zijn onderzocht. Samenwerkingsverband Noord-Nederland heeft hierover de regie gevoerd. Over de uitkomsten is landelijk en per (cluster van) provincies/regio's gerapporteerd. De verwachting bestond dat gezien deze omvang van de fouten (2,4%) een financiële korting zou worden opgelegd. Daarnaast was er onzekerheid over de financiële consequenties van niet-transparant aanbesteden onder de Europese aanbestedingsnormen. Definitieve afwikkeling bij het SNN heeft nog niet plaatsgevonden maar GS verwacht dat dit geen financieel effect zal hebben op de provincie Drenthe.

Wet op de Jeugdzorg

Provincie Drenthe verstrekt jaarlijks een omvangrijk bedrag aan instellingen in het kader van de Wet op de Jeugdzorg. Door Bureau Jeugdzorg Drenthe en Stichting Jeugdzorg Drenthe wordt jaarlijks middels het jaarverslag verantwoording afgelegd over de getrouwheid en rechtmatigheid van de uitgaven ten laste van door de provincie verstrekte jeugdzorgsubsidies. In de SiSa-bijlage 2009 zijn de subsidietoekenningen 2009 en het financiële effect van subsidievaststellingen 2008 opgenomen als besteding. Wij hebben het proces beoordeeld van de vaststelling van de subsidies van deze instellingen met een omvangrijke subsidie.

Hierbij blijkt dat in tegenstelling tot vorig jaar alle instellingen over 2008 voldoen aan de formele vereisten. Ook Bureau Jeugdzorg heeft inmiddels een (goedkeurende) verklaring inzake rechtmatigheid

Nieuw controleprotocol voor Bureau Jeugdzorg en zorgaanbieders

Met ingang van het verantwoordingsjaar 2007 leggen de provincies verantwoording af middels de SiSa-bijlage bij de jaarrekening. In dit kader is het stringent en onduidelijk wettelijke controleprotocol van toepassing. Eind 2007 is gestart met het op provinciaal niveau opstellen van een vernieuwd (en op aspecten versimpeld) controleprotocol. Wij zijn hier als accountant nauwgezet bij betrokken. Dit controleprotocol sluit beter aan bij de afspraken die gemaakt zijn tussen provincies en instellingen. Tevens ontstaat hierdoor een controleprotocol waarmee alle partijen kunnen instemmen (dit in tegenstelling tot het huidige wettelijke controleprotocol). Naar verwachting zal hierdoor de kwaliteit van de verantwoordingsinformatie over Jeugdzorg verder toenemen. Naar wij hebben vernomen zal dit controleprotocol in 2010 van toepassing worden verklaard op de jeugdzorginstellingen in Drenthe.

Overige rechtmatigheidsaspecten

Op andere onderdelen die van belang zijn in het kader van de waarborging van rechtmatigheid door provincie Drenthe hebben wij geen belangrijke tekortkomingen op het gebied van financiële beheersmaatregelen geconstateerd. Dit geldt ook ten aanzien van de begrotingsrechtmatigheid (programma's en de personele kosten op totaalniveau), de specifieke verantwoordingen waarbij wij een afzonderlijke accountantsverklaring afgeven en Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O).

Begrotingscriterium

Met betrekking tot het begrotingscriterium geldt dat provincie Drenthe op het programma 2, 'samenleving met samenhang' en 3.'ruimte en bereikbaarheid' een programmaoverschrijding kent. In de programmarekening is een nadere toelichting van GS opgenomen. Indien PS de jaarrekening vaststelt wordt de besteding alsnog geautoriseerd.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik

Ten aanzien van M&O geldt dat provincie Drenthe niet expliciet een integraal M&O-beleid heeft. Het college heeft aangegeven dat op alle relevante beleidsmatige onderdelen de benodigde M&O-aspecten zijn opgenomen in beleid en beheer. Dit is conform voorgaande jaren. Op basis van de door ons uitgevoerde controle (inclusief de controle van de specifieke verantwoordingen) zijn ons geen belangrijke tekortkomingen op het gebied van financiële beheershandelingen of niet-financiële beheershandelingen met mogelijke financiële consequenties gebleken.

6. Verslaggevingsbevindingen

De verslaggevingsvoorschriften zijn in 2009 beperkt aangepast

In 2008 heeft de commissie BBV (welke de verslaggevingsvoorschriften voor gemeenten en provincies opstelt) enkele notities uitgebracht. Deze hebben echter geen effect op de provinciale jaarrekening. Daarnaast zijn de grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening niet gewijzigd met uitzondering van een wijziging van de rentetoe rekening aan de reserves. Wij kunnen instemmen met deze wijzigingen

Wij delen de door het college gemaakte schattingen

Enkele onderdelen van de rekening worden in belangrijke mate beïnvloed door schattingen van het management van de provincie. Wij hebben deze managementschattingen geëvalueerd in het kader van de accountantscontrole. Hierbij hebben wij geen belangrijke aandachtspunten geconstateerd. Het betreft in het bijzonder:

- Afschrijvingspercentages voor materiële vaste activa;
- Mogelijke afwaardering van materiële vaste activa;
- De bepaling van de eventueel benodigde voorziening voor oninbare activa, zoals debiteuren, gronden en verstrekte geldleningen;
- De bepaling en onderbouwingen van de verplichtingen en enkele kortlopende schulden;
- De omvang en toereikendheid van de voorzieningen;
- De inschatting van niet kwantificeerbare risico's.

Reserves en voorzieningen zijn adequaat toegelicht

Toelichting op de reserves in algemene zin

De reserves zijn in 2009 met circa € 168,6 mln. (2008: € 13 mln.) toegenomen tot € 386,5 mln. (inclusief het rekeningresultaat 2009 ad € 44,6 mln.). Dit zijn echter geen volledig vrij besteedbare middelen. De bestemmingsreserves van € 265 mln. bevatten namelijk de in het verleden door PS beschikte middelen voor projecten.

Conform voorgaande jaren geldt dat de (toenemende) omvang van de reserves een belangrijk aandachtspunt is en blijft. Daarnaast blijft de aanwending van de reserves conform voorgaande jaren achter bij de begroting. Deze ontwikkeling komt overeen met het beeld van de jaarrekening 2008 en 2007. Dit heeft de aandacht van het college, maar is een blijvend aandachtspunt. Overigens is deze omvang van deze onderbesteding vanuit de reserves lager dan voorgaande jaren.

Actualisatie reserves en voorzieningen

In 2006 zijn naar aanleiding het rapport 'Besparen op reserves?' van de Commissie Reserves en Voorzieningen alle reserves en voorzieningen beoordeeld. Dit heeft geleid tot het geheel of gedeeltelijk opheffen/vrijvallen van een aantal reserves en voorzieningen en het verbeteren van de interne onderbouwingen van een aantal reserves en voorzieningen. Dit is in 2009 doorgezet.

Sinds 2004 is er geen integrale nota reserves en voorzieningen meer opgesteld. Wij hebben het college geadviseerd om deze weer op te stellen gezien de vele nieuwe uitgangspunten, onderbouwingen en wijzigingen (die overigens wel via bijvoorbeeld tussentijdse bestuursrapportages met de Staten zijn afgestemd). Door ons geconstateerde aandachtspunten (zoals het onderzoeken van de mogelijkheid tot opheffing van de reserve ontgrondingheffing) worden opgepakt. Wel bestaan er nog enkele aandachtspunten. Hieronder gaan wij hier nader op in.

In 2009 hebben geen rechtstreekse vermogensmutaties plaatsgevonden

Bij onze controle hebben wij vastgesteld dat geen rechtstreekse vermogensmutaties ten gunste of ten laste van de reserves hebben plaatsgevonden. Alle mutaties worden via de resultaatbestemming en daardoor ter autorisatie van de Staten aangeboden en verwerkt

Overige aandachtspunten reserves

Reserve Algemene doeleinden

Deze reserve is in 2009 toegenomen tot € 36,5 mln. Het saldo is onderdeel van het weerstandsvermogen van de provincie. Hier staan geen bestuurlijke verplichtingen tegenover. Wel wordt deze reserve als dekkingsmiddel gehanteerd om de tekorten in de meerjarenbegroting te dekken, hierdoor zal op basis van de huidige verwachtingen (begroting 2010-2014) de reserve in 2011 negatief worden (zonder aanvullende bezuinigingen). Het College streeft naar een duurzaam financieel evenwicht en zal hiervoor maatregelen treffen om dit te voorkomen.

Saldireserve

De saldireserve wordt gevoed door de positieve rekeningresultaten en als algemeen dekkingsmiddel gebruikt. Op deze reserve staan diverse verplichtingen uit hoofde van de overgehevelde kredieten 2007-2009 en de bestuursrapportages. In ons accountantsverslag 2008 hebben wij geadviseerd om sterk te sturen op deze reserve gezien het feit dat deze in omvang toenam. Door het College werd aangegeven dat men verwacht dat in 2009 veel projecten afgerond zouden worden. Dit is ook gerealiseerd, de huidige stand van de reserve is slechts € 0,6 mln. Dit zal in 2011 worden uitgegeven. Dit is positief, langdurig doorschuiven van budgetten via reserves is naar onze mening ongewenst.

Risicoreserve

Deze reserve ad € 19 mln. is ingesteld om incidentele tegenvallers uit te dekken. Het saldo is onderdeel van het weerstandsvermogen van de provincie. Hier staan geen bestuurlijke verplichtingen tegenover. Wij hebben GS geadviseerd om de huidige methodiek rondom het bepalen van het risico profiel en de hiermee samenhangende risico reserve in de nabije toekomst weer te actualiseren en de hoogte van deze reserve te evalueren.

Reserve stimuleringsfonds Drentse projecten

Deze reserve ad € 20,8 mln. (vorig jaar € 44,4 mln.) is in 2007 gevormd bij de voorjaarsnota 2007 PLUS en dient om gebiedsgerichte (co)financiering van relatief grote projecten mogelijk te maken. Wij hebben het college geadviseerd om voor deze reserve specifieke bestedingsregels te formuleren omtrent maximale doorlooptijd/doorschrijven van projecten en een vaste einddatum met (indien van toepassing) terugstorting van middelen in de algemene reserve. Eind 2013 wordt nog een batig saldo van € 3 mln. geprognosticeerd waarvan € 2 mln. voor een motie inzake OV voor MBO en € 1 mln. voor de jaarschijf 2014 (en daarom niet in de prognose is verwerkt).

Reserve beheer vaarweg Meppel-De Punt

Deze reserve nam sinds enige jaren toe door het doorschuiven van onderhoudswerkzaamheden. In 2009 is de reserve afgenomen en bedraagt € 4,6 mln. (vorig jaar € 6,6 mln.). Periodieke actualisatie en monitoring van deze reserve blijft van groot belang. Overigens is in de 2^e bestuursrapportage € 1 mln. onttrokken aan de reserve ter dekking van het tekort van de (meerjaren)begroting. Daarnaast is het opvallend dat uit de meerjarenprognose blijkt dat het saldo rond de € 4 mln. blijft, de noodzaak van deze (egaliserende) reserve is naar onze mening een nader onderzoek waard.

Reserve versterking economische structuur

In de jaarrekening is een goede toelichting opgenomen op de ontwikkelingen gedurende 2009 en op de toekomstige uitgaven. De reserve is afgenomen tot € 7,6 mln. (2008: € 10,7 mln.) in verband met toegekende projecten uit hoofde van Koers Noord of EFRO. Door GS wordt aangegeven dat een groot deel van de reserve al is gereserveerd, echter dit blijkt niet uit de meerjarenprognose van de reserve, hieruit blijkt een stabiel saldo van 6,5 mln. Een nadere gedetailleerde toelichting of het verwerken van de reserveringen in de begroting is naar onze mening gewenst.

Reserve investeringen verkeer en vervoer

Deze reserve is in afgelopen jaren toegenomen tot €39 mln. eind 2008. Dit werd veroorzaakt door het later gereedkomen van investeringsprojecten waardoor de afschrijvingslasten naar latere jaren verschuiven. Al enige jaren werd gesteld dat uitvoering van deze grootschalige projecten zou worden uitgevoerd en waren wij kritisch over enerzijds de realisatie en anderzijds de hiervoor benodigde middelen in relatie tot de omvang van de reserve. In 2009 is de reserve kritische beoordeeld en geactualiseerd en is €12 mln. vrijgevallen ten gunste van de begroting 2010 en €3,5 mln. ten gunste van de 2^e bestuursrapportage. De huidige boekwaarde bedraagt €24 mln. ultimo 2009. Het blijft noodzakelijk om deze reserve kritisch te volgen (zoals ook gedaan is bij de 2^e bestuursrapportage 2009) omdat het niet uitvoeren van investeringsprojecten eveneens leidt tot vrijval binnen deze reserve.

Reserve provinciaal aandeel ILG

Deze reserve bestaat sinds 2007 (start van het ILG convenantperiode 2007-2013). Het jaarlijkse tekort of overschot van provinciale middelen die samen met rijksbijdrage het ILG budget voert, wordt aan deze reserve toegevoegd of onttrokken. In 2009 is naar aanleiding van herziening en actualisatie van de financieringsverhoudingen tussen provincie en Rijk gebleken dat deze reserve bijna €4 mln. hoger dient te zijn. Dit zal bij de voorgestelde resultaatsbestemming 2009 worden verwerkt. Wij hebben het College geadviseerd om naar aanleiding van de Midterm review van ILG de omvang en planning van uitgaven van deze reserve nader te beoordelen.

Reserve Regionaal Specifiek Pakket

Bij de begroting 2010 is deze reserve ingesteld voor uitvoering van het Regionaal Specifiek Pakket (2009-2020). Ultimo 2009 bedraagt deze reserve €27 mln. Gezien het langlopende karakter, de omvangrijke geplande uitgaven en het grote effect dat eerder of later uitgeven van middelen heeft op rentetoevoeging en begroting van de provincie, hebben wij GS geadviseerd om bij de begroting en jaarrekening hier voor de gehele planperiode inzicht in te geven.

Reserve opbrengst aandelenverloop Essent en 2^e tranche aandelenverkoop Essent

De reserve opbrengst aandelenverkoop Essent ad €151 mln. is gevormd naar aanleiding van de ontvangst van de verkoopopbrengst van de aandelen Essent. Deze rente die met deze reserve wordt gegenereerd wordt toegevoegd aan de reserve Regionaal Specifiek Pakket (zie hierboven).

De reserve 2^e tranche aandelenverkoop Essent ad €41 mln. bestaat uit de opbrengst als gevolg van het strekken van een bruglening aan Enexis (netwerkbedrijf). Over aanwending van deze middelen dient de Staten nog een besluit te nemen.

Overige aandachtspunten voorzieningen

Voorziening groot onderhoud provinciehuis

In het kader van de revitalisering van het provinciehuis is deze voorziening in 2006 nader beoordeeld. Hierbij is besloten om een deel van kosten van de geplande revitalisering ten laste van deze voorziening te brengen. Volgens de planning uit 2008 zal bij afronding van de revitalisering de voorziening volledig benut zijn. Dan zal ook de nieuwe meerjaren onderhoudsplanning worden geactualiseerd. Uit de toelichting bij de jaarrekening blijkt echter een restsaldo van €1,2 mln. Het opstellen van een onderhoudsplan en hieraan gekoppelde dekking door middel van onder andere een voorziening is noodzakelijk om deze voorziening volgens de verslaggevingvoorschriften te mogen laten bestaan.

Voorziening spaarverlof

Deze voorziening is in 2009 gevormd ter dekking van de kosten voor spaarverlof. Gezien het bedrag van €200.000 in relatie tot de personeelskosten hebben wij het College geadviseerd om voor relatief geringe bedragen géén reserve of voorzieningen te vormen. Daarnaast adviseert de commissie BBV (die de verslaggevingregels voor lagere overheden opstelt) om geen personeelsgerelateerde voorzieningen te treffen, echter dit is een advies, het is niet verboden.

Voorziening op vordering Verkoop Vennootschap BV

Ter afdekking van mogelijke claims van RWE op Essent is de BV Verkoop Vennootschap opgericht. Hierin is een escrow (zekerheid) opgenomen van €800 mln. Het aandeel van provincie

Drenthe hierin is € 18,2 mln. Drenthe heeft conform aanwijzingen van de aandeelhouderscommissie deze vordering opgenomen en gelijktijdig volledig voorzien. In komende jaren zal moeten worden gezien in hoeverre RWE aanspraak maakt op deze claim en welk deel mogelijk vrijvalt ten gunste van de aandeelhouders.

Ook in andere balansposten zitten bijzonderheden

Opbrengst motorrijtuigenbelasting

De opbrengst motorrijtuigenbelasting over 2009 bedraagt volgens informatie van de belastingdienst bijna ruim € 44,7 mln. Vorig jaar was de verwachting dat over het boekjaar 2009 voor het eerst een accountantsverklaring zou worden afgegeven over de volledigheid, juistheid en tijdigheid van de verantwoorde (en geïnde) opcenten per provincie. Deze heeft echter niet plaatsgevonden. Op basis van de huidige landelijke systematiek bestaat hierdoor mogelijk ook voor het verslagjaar 2009 nog een onzekerheid ten aanzien van de juistheid en volledigheid van de in de jaarrekening 2009 verantwoorde opbrengst motorrijtuigenbelasting. Kwantificering van deze post is voor provincie Drenthe niet mogelijk. Aangezien sprake is van een landelijke systematiek en deze onzekerheid al diverse jaren bestaat, kunnen wij instemmen met de huidige verwerkingswijze.

Opgenomen gronden

Met ingang van 2009 zijn in de jaarrekening van provincie Drenthe gronden opgenomen met een boekwaarde van € 12 mln. Deze gronden hebben betrekking op bestedingen in het kader van ILG en zijn nagenoeg allemaal aangekocht via DLG. DLG heeft de provincie een overzicht verstrekt van de aangekochte (en verkochte) gronden tot en met 31 december 2009. Het saldo bestaat derhalve uit gronden die nog niet zijn doorverkocht. Dit geeft een beter inzicht in feitelijke grondbezit. In hoofdstuk 4 gaan wij nader in op enkele beheersmatige aandachtspunten. Vooral de uitkomsten van de midterm review in 2010 (wie is verantwoordelijk voor de niet doorgeleverde gronden en mogen deze wel of niet uit ILG budget betaald worden?) en de verwachtingen van de mate van doorlevering aan derden is van belang om de waardering van de gronden nader te kunnen beoordelen. Wij hebben GS geadviseerd om dit in 2010 nader te onderzoeken.

Oude nog af te wikkelen verplichtingen

Onder de overlopende passiva is een post nog te ontvangen facturen en nog te betalen uit hoofde van subsidiebeschikkingen opgenomen van € 56 mln. Deze post hebben wij nader geanalyseerd. Hieruit blijken nog een relatief omvangrijk aantal oude verplichtingen te zijn opgenomen. Van de jaren 2002 tot en met 2006 betreft dit een bedrag van € 8,2 mln. over 2007 € 9,8 mln. en over 2008 € 6,1 mln. Wij hebben het College geadviseerd om deze posten in 2010 met prioriteit af te wikkelen en een beleidslijn te ontwikkelen om alle verplichtingen ouder dan 3 jaar te laten vervallen. Dit verminderd tevens de administratieve lastendruk bij MO.

Uitgezette kasgeldleningen

De provincie Drenthe heeft voor een bedrag van € 16 mln. aan fondsen bij APG gekocht (Rentefonds Europa 1-3 en APG Rentefonds Europa 4-7). Deze fondsen bestaan uit staats- en bancaire obligaties. Deze obligaties hebben in principe een gegarandeerde eindwaarde. Wel is er sprake van een koersrisico omdat de waarde van het fonds fluctueert. Kijkend naar de marktwaarde ultimo 2009 blijkt rentefonds Europa 1-3 een lagere marktwaarde van € 445.000 te hebben en het rentefonds Europa 4-7 een hogere marktwaarde van € 271.000. Dit is in de treasury paragraaf toegelicht.

Bijlagen

Bijlage A: Aard van de opdracht en accountantsverklaring

Opdracht

In overeenstemming met de door u aan ons verstrekte opdracht, zoals vastgelegd in het controleprotocol d.d. 11 november 2009 en normenkader van 2 februari 2010, hebben wij de jaarrekening 2009 van provincie Drenthe gecontroleerd.

De jaarrekening is de verantwoordelijkheid van het college van GS. Wij hebben van het college van GS een bevestiging bij de jaarrekening ontvangen. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake deze jaarrekening te verstrekken op basis van onze accountantscontrole. Wij hebben de controleopdracht uitgevoerd in overeenstemming met in Nederland van toepassing zijnde Richtlijnen voor de Accountantscontrole.

Daarnaast zijn wij de verenigbaarheid met de jaarrekening nagegaan van de financiële en niet-financiële gegevens die bij de jaarrekening zijn gevoegd. Wij zijn daarbij in het bijzonder nagegaan of het Jaarverslag van het college verenigbaar is met de jaarrekening, zoals bedoeld in het Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten. Wij zijn verplicht in onze accountantsverklaring melding te maken van eventuele door ons geconstateerde tekortkomingen dienaangaande. Als gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen en andere beperkingen die inherent zijn aan een controle, samen met de beperkingen die inherent zijn aan elke beheersingsmaatregel, bestaat een onvermijdbaar risico dat zelfs een onjuistheid van materieel belang onontdekt blijft. Wij hebben onze controle op dusdanige wijze ingericht dat wij redelijkerwijs kunnen verwachten dat materiële onjuistheden in de jaarrekening of de financiële administratie zijn ontdekt (daarbij inbegrepen materiële onjuistheden als gevolg van fraude, fouten en niet-naleving van wettelijke of andere voorschriften). Van ons onderzoek kan en mag echter niet worden verwacht dat het alle materiële onjuistheden, fraude, fouten of niet-naleving van wettelijke of andere voorschriften die zouden kunnen bestaan, aan het licht zal hebben gebracht.

Onze bevindingen rapporteren wij primair aan de betrokkenen, aan het management en het college. In dit verslag hebben wij op bestuurlijke hoofdlijnen onze voor PS belangrijkste bevindingen samengevat.

Soort accountantsverklaring

Onder voorbehoud dat de door het college opgestelde jaarrekening 2009 ongewijzigd wordt aangenomen door Provinciale Staten, hebben wij een goedkeurende accountantsverklaring afgegeven over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening 2009. Deze verklaring is gedateerd 13 april 2010. In deze jaarrekening worden de volgende kengetallen getoond:

▪ Balanstotaal	€ 526,6 mln.
▪ Eigen vermogen	€ 386,5 mln.
▪ Nog te bestemmen resultaat	€ 44,6 mln.

De Wet ter voorkoming van Witwassen en het Financieringen van Terrorisme (WWFT)

Vanaf 1 augustus 2008 is de Wet ter voorkoming van witwassen en financieringen van terrorisme (WWFT) van toepassing op accountants. Deze wet vervangt de Wet Identificatie Dienstverlening (WID) en de Wet Melding Ongebruikelijke Transacties (MOT). Indien er gedurende onze werkzaamheden aanwijzingen zijn van ongebruikelijke transacties (zoals bedoeld in de WWFT) zijn wij wettelijk verplicht deze te melden, zonder u hiervan in kennis te stellen (omdat dit bij wet is verboden). Ongebruikelijke transacties worden gedefinieerd als transacties die mogelijk te maken hebben met het witwassen van geld. De accountant is niet verplicht om dergelijke transacties te zoeken, maar als hij hiervan aanwijzingen krijgt gedurende de controle (bijvoorbeeld in geval van transacties die niet in overeenstemming lijken te zijn met de kernactiviteiten) dient hij actie te ondernemen

Bijlage B: Single information, Single audit

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de jaarrekening 2009 van de provincie Drenthe. Onze werkzaamheden hebben gevarieerd tussen het beoordelen van de interne beheersing en het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

1. Indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling;
2. Indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wel kunnen er verschillen ontstaan tussen bijlage en jaarrekening (bijvoorbeeld kasstelsel ten opzichte van baten- en lastenstelsel), omdat voor de indicatoren in de bijlage de wet- en regelgeving per specifieke uitkering leidend is. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheid-controle uitgevoerd en indien specifiek gevraagd is, de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de gemeentelijke jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten (BAPG) zwaardere rapportagetoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit verslag van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden boven een vastgestelde financiële grens opgenomen voor zover deze niet door de provincie zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van "bestedingen gedurende het jaar" wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 10.000 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 100.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 100.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 100.000 indien de omvangsbasis groter dan € 1.000.000 is.

De rapporteringtolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het Ministerie van Binnenlandse Zaken rapporteren wij middels volgende voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling:

	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
10A	Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving 2005 - 2008	Geen	Nvt	Nvt
11A	Actieplan Cultuurbereik 2005 – 2008	Geen	Nvt	Nvt
12	Versterking cultuureducatie in het primair onderwijs 2005 – 2007	Geen	Nvt	Nvt
16A	Uitkering Marsrouteplannen	Geen	Nvt	Nvt
21A	Bodemsanering	Geen	Nvt	Nvt
22A	Programma Externe Veiligheid	Geen	Nvt	Nvt
37	RijksCofinancieringsregeling INTERREG	Geen	Nvt	Nvt
41	Industrielawaai	Geen	Nvt	Nvt
44A	Besluit Locatiegebonden subsidies 2005	Geen	Nvt	Nvt

50D	Investering Stedelijke Vernieuwing	Geen	Nvt	Nvt
59A	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Geen	Nvt	Nvt
62B	Regionale mobiliteitsfondsen (zuiderzeelijk)	Geen	Nvt	Nvt
69	Leren voor duurzame ontwikkeling	Geen	Nvt	Nvt
95	Doeluitkering jeugdzorg (Bureau Jeugdzorg + Zorgkosten Jeugdzorg)	Onzekerheid	PM	Zie hieronder bij Jeugdzorg

Actieplan cultuurbereik 2005 – 2008

Op basis van ontvangen correspondentie blijkt dat de periode voor het vaststellen van de toegekende subsidies aan gemeenten en/of instellingen definitief vast te stellen is verlengd tot 1 januari 2010.

Geldstroom beeldende kunst, versterking cultuureducatie

Deze regelingen lopen af, alleen het financiële effect van afrekeningen in 2009 over 2008 of daarvoor zijn meegenomen in de sisa-bijlage.

Leren voor duurzame ontwikkeling

Er zijn geen uitgaven geweest in 2008 en 2009, spoedige uitvoering is van belang gegeven looptijd van de regeling (t/m 2011).

Interreg

Er zijn geen uitgaven geweest in 2009, er is ook nog geen subsidiebeschikking van het ministerie ontvangen.

ISV

Provincie Drenthe verantwoordt uitgaven op basis van kasstelsel conform voorgaande jaren. Effecten van eindafrekeningen zoals beschikt in 2009 worden juist verwerkt in de SiSa bijlage 2009.

Brede doeluitkering verkeer en vervoer

In het kader van de controle van deze regeling is vooral het "bestedingenbegrip" van belang. De toepassing van het bestedingbegrip is naar onze mening toereikend toegepast. Zoals wij vorig jaar aan u hebben gerapporteerd, is het concessiebeheer verbeterd. Bij een aantal concessies heeft de afrekening van 2008 nog niet plaatsgevonden. Dit wordt veroorzaakt door het laat beschikbaar komen of ontbreken van noodzakelijke informatie.

Jeugdzorg

De opgenomen aantallen inzake de indicatoren Bureau Jeugdzorg betreffen het jaar 2008. Op basis van de correspondentie tussen het Ministerie van Jeugd en Gezin en de provincie is dit naar onze mening juist.

De juistheid van de in de SiSa-bijlage opgenomen aan- en afmeldingen LBIO is door ons niet vast te stellen, aangezien geen betrouwbare verantwoording hierover kan worden afgelegd. Hiermee wijkt Drenthe niet af van het landelijke beeld. Daarnaast heeft Drenthe de aantallen van 2009 verantwoord conform de omschrijving zoals opgenomen in de SiSa-bijlage bij deze indicator.

Bijlage C: Het is tijd voor een reset?*

Inleiding

Het stormt in de publieke sector. Woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen, uitvoeringsorganisaties en decentrale overheden worden overspoeld met wetgeving. Ontwikkelingen tuimelen over elkaar heen, taken worden gedecentraliseerd en de financierbaarheid van toekomstplannen is onzeker.

Intussen worden bureaucratie en toezicht steeds intensiever. En tegelijk speelt er vaak vernieuwing van huisvesting en automatisering en moet er nagedacht worden over thema's als vergrijzing, personeelsbeleid, verzorgingsgebieden en schaalgrootte. In die complexiteit moeten 16 miljoen studenten, patiënten, bewoners en burgers tevreden gesteld worden. Ga er maar aan staan. Tijd dus voor een reset, voor een strategische herbezinning.

Tijd voor instellingen en overheidsorganisaties om deze eisen en ontwikkelingen snel te absorberen en er in samenhang en toekomstgericht mee aan de slag te gaan. En dus tijd om zelf de regie te gaan voeren en een solide eigen koers uit te stippelen voor de komende jaren. Met de maatschappelijke taak als vertrekpunt is het nu zaak opnieuw prioriteiten te stellen en de organisatie zo in te richten dat goede dienstverlening aan bewoners, burgers, studenten en patiënten, centraal blijft staan. Het blijft natuurlijk een kwestie van balanceren. Maar wie nu de regie pakt en de blik vooruit richt, is de winnaar van morgen.

Economic reset

Het bedrijfsleven, de publieke sector en de samenleving ondergaan momenteel een 'economic reset' die we de afgelopen decennia niet eerder hebben meegemaakt. Door de financiële crisis en de daaruit voortvloeiende recessie is de wereld onherroepelijk veranderd. Ondernemingen en organisaties doen er goed aan om juist nu vanuit een strategische lange termijnvisie keuzes te maken.

Onvermijdelijk moet daarbij afscheid worden genomen van zaken die lang vanzelfsprekend zijn geweest. De economische verwachtingen voor de korte- en middellange termijn maken noodzakelijk de bedrijfsvoering in lijn te brengen met wat strategisch verantwoord is. Tegelijkertijd moet er geïnvesteerd blijven worden in het recessieproof krijgen van organisaties om klaar te zijn als de economie weer aantrekt. Bedrijven en instellingen die juist deze periode benutten om zichzelf te herijken, kunnen als eerste inspelen op nieuwe mogelijkheden.

Reageren op de nieuwe werkelijkheid

In onze ogen vormt de recessie namelijk niet alleen een bedreiging, maar biedt zij ook kansen. Door de economische turbulentie zijn bedrijven en ondernemers gedwongen snelle, ingrijpende en vaak pijnlijke beslissingen te nemen. Wij adviseren onder meer goed te kijken naar kostenreducties, herstructureringen, optimaliseren, innoveren en structureren van werkprocessen, resultaatgerichte cultuur, (her)oriëntatie op kerntaken en (her)bezinning van de rol van uw provincie in de keten.

Belangen van de klant

Voor de financiële sector, die bij uitstek op vertrouwen draait, gaat dit zeker op. De belangen van de klant moeten weer voorop komen te staan. Maar ook instellingen in de publieke sector moeten kijken naar het (opnieuw) invullen van regulering, governance en toezicht in het beleid en de uitvoering daarvan. Omdat de krimpende overheid zelf als economische stimulator optreedt, worden projecten geïntensiveerd en vervroegd. Onvermijdelijk zal ook in de publieke sector daardoor op termijn worden gewerkt aan vragen rondom kostenbesparingen en efficiency.